Magasin ng Bagong Buhay

Linggo, Nobyembre 4, 1951

Ang ating naliligalig ngayong mga nangangalaga sa kapayapaan ay magtatagumpay sa kanilang layunin kung kukunan nila ng halimbawa ang mga sinundan nilang lalong nagwagi sa kanilang gawain. Sasang-ayunan ng mga Molotov at Romulo ngayon na ang sanduguang nilakipan ng pagtutunggaan ng dugo ay madaling isagawa at makatuturan. Sa kaunting dugo, nakuha nina Sikatuna at Legazpi na mabigkis sa pagkakaibigan ang dalawang lahi. Dahil sa matatag sila sa pasiya ay malaki ang kanilang natamo—sa kaunting puhunan.

Ang mga pangyayaring tulad nito ay iilan at pambihira ang isa ay karaniwang kinakailangang "magtigis" nang marami—upang may matamong marami. At paulit-ulit na nasasaksihan ang kasaysayan, kahi't sa lalong malaking yugto sa SANTA MESA HEIGHTS na doon ay maraming mamamayan ang bumili ng lote sa napakaliit na halaga. Tunay, sa aming San Jose Project sa SANTA MESA HEIGHTS, ang maliit na puhunan ay maibibili rin nang malaki!

- Ito ay malapit sa Maynila.
- Ito ay siyang Pintuan sa pagtungo sa Pook ng Kapitolyo.
- Ito ay mararating mula sa lahat ng dako ng Maynila at magdaraan sa mga lansangang aspaltado.
- Ito'y naghahandog sa inyo ng paninirahan sa nayon sa kanyang sukdulang kasiyahan, taglay ang lahat ng kaluwagan sa pamumuhay sa nayon na malapit sa Maynila.
- Ito'y ipinagbibili sa ilalim ng paraan na magaan na pagbabayad ng hulugang makakaya NINYO.

GREGORIO ARANETA INC.

J. Araneta Bldg. 343 Echague, Manila Tel. 3-29-41

Mga Natatanging Likha ng LVN

Bukod sa pagiging isang makisig na mangingibig, si Jaime de la Rosa ay isa ring mahusay na mang-aawit sa "PROBINSIYANO" ng LVN. Makikitang inaawitan niya ang ilang kanayon...

Isang tagpo sa "DIMAS" (Tulisang Banal) na pinamamahalaan ni Nemesio Caravana. Hango ito sa isang kasaysayan sa Banal na Kasulatan, at tinatampukan nina Rogelio de la Rosa, Lilia Dizon at Rosa Rosal.

Ito'y kabilang sa mga nakakatawang tagpo sa "2 PRINSIPENG KAMBAL" na kasalukuyang itinatanghal sa Life Theatre. Minsan pang pinatutunayan ng "Dalawang Kalbo" sa pelikulang ito ang kanilang katangian bilang kambal na mapagpatawa sa puting-tabing.

BAKIT KAYA?

Bakit kaya sa puso ko'y sumibol pa ang pag-ibig,
Ngayong ako'y aayaw nang umibig pa at magtiis?
Bakit kaya kung masdan ko ang pisngi ng aking langit
Ay lagi nang may kakimbal ng ulap ng dusa't sakit?
Bakit kaya kung dinggin ko pati ibong umaawit
Ay may saliw na tugtugin ng himutok, hikbi't hapis?
Ah! magbalik ka, giliw ko, bakit mo ba tinitikis
Ang buhay tang pinag-isa'y maging hiblang patid-patid?

Di ba noong minsang tayo'y ipaghele ng pangarap
Nangako kang kailan ma'y di lilimot... di kukupas?
Bakit ngayon, nasaan ka, ang sumpa mo ba'y bulaklak
Na mabango't sakdal dikit dapwa't dagling lumilipas
Hindi baga't katunayang may luha pang nangalaglag
Nang sambitin ang pangakong tanging ako ang pagliyag?
Nguni't ngayong tigib-dusa't sakbibi ng madlang saklap,
Bakit mo ba natitiis... nililimot... nililibak?

Lahat ngayon kung masdan ko sa ulilang hardin natin,
Malulungkot... walang awit... walang aliw... parang libing!
Mga bakas ng kahapo'y parang multong naninikil
Nanunukso't nananakot sa puso kong naninimdim!
Pati hanging dati-dati'y may kundiman at tulain,
Kung pakinggan ko'y plegaryang may malungkot na tugtugin!
Halina't sa dating pugad ng pangarap at paggiliw
Ay minsan pang buhayin ta ang ligayang naging atin!

Kapag, giliw, nahuli ka't ako'y di mo inabutan,
Sa tabi ng punong-dapdap, hanapin mo't mamamasdang
May ulila't munting krus na doon ay nagbabantay;
Basahin mo't nakatitik ang nilimot na pangalang
Minsa'y tanging minahal mo nang higit sa iyong buhay!
At kapag may narinig kang mga huning parang dasal,
Yaon, giliw, ay katingay ng puso kong nagdaramdam
Na sa muling tibok niya'y tinawag ka: "Aking Mahal...!"

—TOMAS N. AGUIRRE

—oOo—

SONETO

. . . kay Edith

Tayo na, mahal ko, sa dalampasigan
At muli tang damhin ang hanging amihan;
Doon ang pagsuyo'y walang kamatayan,
Ligaya ng puso'y laging nabubuhay.

Halika, giliw ko, at ating malasin
Ang ganda ng isang maayang tanawin;
Ganyan ang larawan ng ating paggiliw,
May pintig ng pusong walang pagmamaliw.

Hala na sinta ko't bigyang kahulugan
Ang salpok ng alon sa tabi ng pampang;
Yaon ang labi mong nang aking halikan
Ikaw'y nagsaalong humalik din naman.

(Maganda ang lahat sa ating paningin
Sapagka't ang araw'y bagong nagniningning!)

ROLANDO FADUL OCAMPO

Tingnang UNA ANG PILIPINAS...

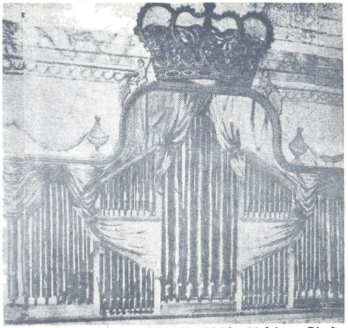

(Kagandahang-loob ni FELIPE GOCO; Malabon, Rizal)

Maglakbay na patimog sa daan sa may Look ng Maynila at tingnan ang isang katibayan ng sining na Pilipino at ng katutubong kadalubhasaan sa arte: ang ORGANONG KAWAYAN sa Simbahan Katoliko sa Las Pinyas, Rizal. Nag-iisa sa kanyang uri sa buong daigdig, ang instrumentong ito sa musika ay nagtatampok sa kasaysayan ng arte sa Pilipinas. Kung hahatulan sa kariktan at pagka-masining ng pagkakayari, masasabing ito'y isang ambag sa sining at sa tinatawag na mahusay na kayarian... katulad din naman nang ang mga sapatos na gomang JACINTO ay isang angkop na abuloy sa makabagong pinakahuling paraan sa paggawa ng sapatos at sa dalubhasang pagkakayari kayo ng walang kapantay na kasiyahan sa pagsusuot ng mga sapatos na gomang JACINTO.

Tingnang una ang Pilipinas at "umangat sa hangin" sa pamamagitan ng JACINTO.

Tagubilin: Gumamit ng puting pang-tenis na sapatos.

Ang maingat na pagsubok sa laboratoryo at sa larangan ay siyang humilikha sa mga Sapatos na Gomang Jacinto upang piliin ng mga dalubhasa sa Pamahalaan at sa Hukbo sa ibabaw ng ibang tatak.

Jacinto
RUBBER & PLASTICS CO., INC.
5TH AVENUE, GRACE PARK · TEL. 2-67-67

GANTIMPALANG SALAPI!!

Magbabayad kami ng P20.00 sa magpapadala ng anumang larawang kuha sa kapuluan na mahalaga sa mga turista, na mapipili ng bahay-kalakal na ito upang ilathala kaugnay ng yugtu-yugtong anunsiyong ito. Ang larawan ay kailangang lakipan ng mga tala, gaya ng kinaroroonan, mga paraan at kailangan upang makarating sa naturang pook, at iba pa. Ipadala ang inyong mga kuhang-larawan at isang sobreng kinasusulatan ng inyong tirahan sa M. M. de los Reyes Advertising Agency, Box 606, Maynila.

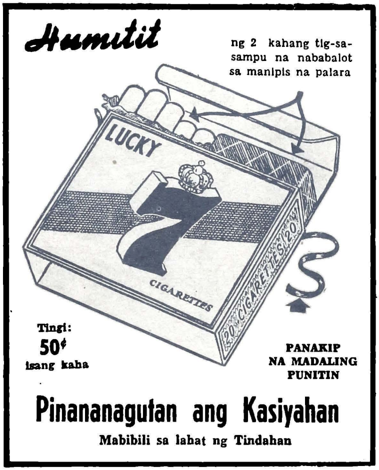

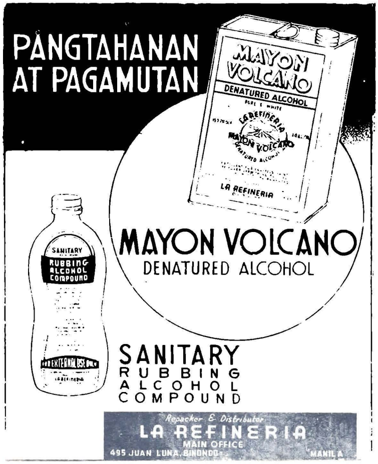

SA LIBING NI FERNANDO POE

Nang nagdaraan sa Quezon Boulevard ang libing ni Poe matapos ganapin ang mga kaukulang luksang parangal. Ang mga lansangang dinaanan ng libing ay natigib ng maraming taong nakikidalamhati sa maagang pagyao ng kanilang paboritong direktor-artista-prodyuser.

Nang ilinalagak na sa "huling hantungan" ang bangkay ng yumaong bituin. Nagsaliw-saliw ang nakababagbag-pusong panangisan ng mga naulila, lalo na ang kabyak ng yumao na makikita sa dakong likuran.

Sa may pagkapasok ng libingan ay nag-aabang din ang makapal na taong nais sumaksi sa natatanging libing. May nagsiakyat pa sa mga punong-kahoy upang ganap na masilayan ang karo at kabaong.

Si Donya Sisang Vda. de Leon, pangulo ng LVN Pictures, ay makikita sa piling ng mga tanyag na bituin at direktor sa puting-tabing nang ipagdiwang ang kanyang ika-74 na kaarawan. noong Lunes. Nasa likuran ni Donya Sisang si Dr. Ciriaco Santiago ng Premiere na kabilang sa mga nagsibati at nakilugod sa kaarawan ng "Ina ng mga Pelikulang Tagalog."

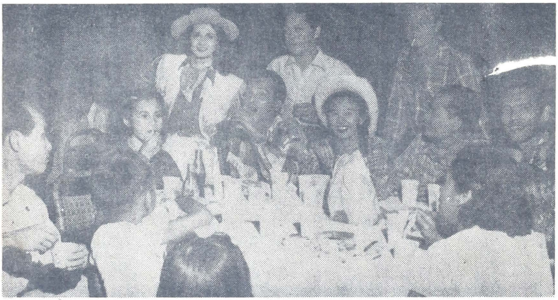

Sa Kaarawan Ni Donya Sisang . . .

Mga larawang kuha ni TITO V. CARBALLO

Si Rosa Rosal, Tony Santos at iba pang bituin sa pinilakang-tabing ay nangagtatamasa ng masasayang sandali sa harap ng isang hapag ng masaganang pagkain sa istudyo ng LVN. Isang matamis na halik na lakip ang taos-pusong pagbati ang unang inihandog ni Rosa sa kay Donya Sisang.

Sa unang larawan sa kanan ay makikita sina Pugo at Togo na masayang napakuha ng larawan sa piling ng iba pang mga bituin. Kabilang sila sa mga unang bumati sa kaarawan ni Donya Sisang sa pamamagitan ng pagpapatawa sa kanilang "Mama." Sa isang larawan ay si Rosa Rosal nang sumasayaw ng "Mambo."

Mahigpit na Pagsubok

Kuwento ni LIGAYA O. MUYOT

SA ISANG MAHIGPIT NA PAGSUBOK NA ISINAGAWA NG LALAKI AY NAPATUNAYAN NIYA ANG KADAKILAAN NG KABYAK KAYA LALON GNAPAMAHAL IYON SA KANYANG PUSO

ISANG katok sa pintuan ang pumukaw sa tahimik na pagbabasa ni Remy. Nakangiti pang nagtindig sa pagkakaupo at masiglang binuksan ang nakapinid na pintuan sa pag-aakalang ang dumating ay ang kabiyak ng dibdib, si Arturo.

Nguni't nagkamali ng akala si Remy. Hindi ang kabiyak ng puso ang bumulaga sa paningin. Isang matandang lalaki't isang matandang babae ang nagbigay-galang sa kanya.

—Wala pa po si Arturo,—ani Remy nang malamang ang pakay ay ang kanyang asawa,—maghintay na kayo't darating na iyon.

Pumasok ang dalawang matanda sa kabahayan.

—Tila kayo ang maybahay ni Arturo,—anang matandang babae.

Isang tango lamang ang isikad na negosyo?

Nagkatinginan muna ang dalawang matanda bago sumagot ang matandang lalaki.

—Iyon nga po!

—Remy,—tawag ni Arturo sa asawa,—alam mo, sila ay mga kausap ko tungkol sa isang negosyo na sa palagay namin ay mapagkakakitaan nang malaki. Sasama muna ako sa kanila. Hindi ako magtatagal.

At, si Remy ay muling naiwang nag-iisa, nag-iisip. Matay mang iwaglit sa gunita ang anyo ng tatlo samantalang nag-uusap, natitiyak niyang hindi nagkakamali ang kanyang puso sa pagsasabing may lihim pakli ng lalaki.

—Arturo, saan ka galing ngayon? Sino ang dalawang matandang sumundo sa iyo? Hindi ako naniniwalang sila ay may kinalaman tungkol sa iyong negosyo.

Sandaling naghari ang ganap na katahimikan sa kanilang dalawa. Pamayamaya, pinukaw ni Arturo ang kanilang pananahimik.

—Remy,—anya,—totoo ang iyong hinala. May ipinaglilihim nga ako sa iyo.

—Arturo, malabis kong pasasalamatan kung bubuksan mo sa akin ang iyong dibdib. Ang isang kabiyak ng dibdib ay nakalaang magpakasakit alang-alang sa ikaliligaya ng isa.—At si Remy ay tuluyan nang napaluha.

—Huwag kang lumuha, Remy. Natatakot akong sugatan ang iting puti ang lumagpak sa kanyang paanan.

—Arturo!—Nasabi ni Remy.—Kalapating puti!

—Ano kaya ang ibig sabihin niyan?

—Natatakot ako!—Ani Remy at humawak sa bisig ng asawa.

—Remy, talaga yatang inusig ako!

—Naninindig ang aking balahibo. Hindi ko malaman kung bakit.

—Ipagpatuloy mo ang iyong sasabihin, Arturo ipagpatuloy mo.

—Remy, yayamang mapilit ka, bubuksan ko na ngayon sa iyo ang aking dibdib. Alam mo, ang dalawang matandang naparito kanina ay mga magulang ni Dolores. Ang Dolores na iyon ay isang babaing sa mula't mula pa'y kinahalataan ko ng mabuting pagtingin sa akin. Hindi ko siya pansin, nguni't isang araw, nang kaming dalawa lamang ang naiwan sa tanggapan, hindi ko malaman kung bakit nanulas sa aking mga labi ang mga katagang lubnukli ni Remy na nilakipan pa ng isang matamis na ngiti.

Hindi naglipat-sandali, muling nakarinig si Remy ng ilang katok sa pintuan. Nagtindig siya at binuksan ang pinto.

—Ginabi ako, Remy, pagka't may dinaanan pa akong isang kaibigan—bungad ni Arturo.

—May naghihintay sa iyo,—pagbabalitang pakli ng babae.

—Sa akin? Sino?

—Sila!—At itinuro ang dalawang matandang nakaupo.

—Kanina pa ba sila?—Naitanong ni Arturo.

—Ngayun-ngayon lamang.

Tuluy-tuloy na pumasok si Arturo sa kabahayan. Nang makita ng dalawang matanda ang pagdating ni Arturo, magkasabay halos na nagtindig, at:

—Naparito kami upang...

Hindi na naipagpatuloy ng dalawang matanda ang pagsasalita pagka't hinadlangan na ni Arturo.

—Dahil po ba sa ating nilalana itinatago ang minamahal na kabiyak ng dibdib.

Maghahatinggabi na nang dumating si Arturo sa kanilang bahay.

—Hindi ka pa natutulog, Remy?

Isang iling lamang ang itinugon ng babae. Ang gayon ay napansin ni Arturo kaya't nagpatuloy ito sa pagtatanong.

—May dinaramdam ka ba?

—Wala akong karamdaman, Arturo. Mayroon lang akong suliranin.

—Suliranin? Tungkol saan? Gusto mo bang bumili ng bagong sapatos, damit, at...

—Hindi, Arturo. Sapat na ako sa mga bagay na iyan subali't...

—Hindi kita maunawaan, —may himig-pagaalinlangang yong puso, kaya't huwag mo nang dulutan ng bagabag ang iyong kalooban. Bayaan mo nang ako na lamang ang makaalam ng aking itinatagong lihim.

—Kung ganyan ang iyong katwiran, lalong lalalim ang sugat ng aking puso sapagka't sa bawa't sandali, wala akong iisipan kung hindi ikaw, Arturo.

Nang mga sandaling iyon, wala nang maapuhap na pangungusap ang natitigilang lalaki.

—Remy, pahintulutan mo muna akong makapagpahinga. Bukas ko na sasabihin sa iyo ang lahat.

At pagkasabi nito, si Arturo ay nagtindig sa pagkakaupo, nguni't hindi pa halos naihahakbang ang mga paa patungo sa kanilang silid, isang kalapahang nagpataba sa kanyang puso. Hindi ako naghirap. Sinagot niya agad ang aking pagibig. Subali't anuman ang aking gawin, hindi ko malaman kung bakit sumasapit ang oras na ako'y nasusuklam sa aking sarili sapagka't batid kong ang babaing iyon ay walang pitak sa aking puso. Nang ikaw ay aking makilala, ikaw ang aking pinakasalan sapagka't ikaw ang tunay kong iniibig.

Sandaling huminto si Arturo sa pagsasalita. Lumunok muna bago pamuling nangusap.

—Nitong mga huling araw, lagi akong binabagabag ng kanyang mga magulang at kapatid. Sinusundo ako sa upisina. Isinasamong puntahan ko

(Buklatin sa pahina 12)

Nang MAGDAAN ANG DALUYONG

MGA ULAT AT KURUKURO UKOL SA DIGMAAN SA PILIPINAS

Sinulat ni Faustino Aguilar

(KATAPUSAN)

Kung ang mga nagsilabas sana sa dulang itinanghal ay nanagkaloob man lamang pumansin nang makitang ang ibig maghari ay nagpapakalupit na, disin ay may kaunti pang tapang at tigas ng loob na maipagmamalaki, nguni't hindi; nangagsipangayupapa nang daig pa ang maaamong tupa ay tumulong, hanggang sa huling sandali dahil sa hindi pagkibo, na ang tangkang makagunaw ng maraming pag-aari at makapuksa ng maraming buhay, ay maisagawa nang buong bisa at kabilisan. Ang huling katunayan ng pagkakasamantala sa pagpapaanod, ay ang paglalagay ng Makapili, pangkat ng mga manglngilo, na naging bisig na kanang pinakilos hanggang sa katapusan, ng mga duwag na kaaway ng bayan. Ito, na nadusta ay magtitindig at gagamit ng kanyang kapangyarihan. Paraanin natin ang katarungan.

Pasintabi sa makababasa nito at pauna ang pagkilala ng aking kaliitan, ay isasalaysay ko ang huling nangyari sa akin sa pamahalaang natapos, nagpapatotoo ng kasawiang sa bangkang lulubog na lamang ay mayroon pang nangapasakay. Noong ika-8 ng Setyembre ng nagdaang taon (1944) ay inanyayahan ako ni G. Laurel sa isang kainan sa Malakanyang. Pananghalian ang ipinag-anyaya sa akin at doo'y nangakasalo ko, na sadya ring inanyayahan, sina Ginoong Vicente Madrigal, ang mga kagawad sa Sangguniang Pambansa na sina Ginoong Ramon Fernandez, Rafael Corpus at Pedro Aunario, saka ang mga kagawad ng Pamahalaang sina ginoong Emilio Abello, Pedro Sabido at Arsenio Luz. Si G. Laurel ang nangulo sa piging. Bago ito ginanap ay kanyang ipinahayag ang malaking pangangailangan sa mga araw na iyon, na ang bayan ay magkaroon ng isang pahayagang magiging bibig niyang tagapagsalita ng niloloob at dinaramdam, sapagka't ang T.V.T. na pinalalabas sa Maynila at nakararating sa mga lalawigan, ay ari ng mga hapon, na sa gayong paraa'y makapagtatanim sa isipan ng bayan ng iba't ibang akalang makabubuti lamang sa kanilang sariling kapakanan. Mag-iisang taon na ang Republika at dapat na ang bayan ay magkaroon ng kasangkapang magagamit sa pagpapahayag ng kanyang mga inisip; at tinipon nga niya ang mga kaharap upang pag-usapan at isagawa ang pagbubuo ng isang samahang mag-aari ng pahayagan at makapagpapalabas naman nito. Ang pahayaga'y aariin ng samahang itatayo at sa kanyang pag-iral ay makatatagpo sa pamahalaan ng mga kailangang kaluwagan. At ang mabuti'y palabasin ang unang bilang sa ika-14 ng Oktubre, ganap na ikasantaon ng Republika.

Ukol sa kakailanganing pahintulot ng tagapansin ng Hukbong Hapon, gayondin sa papel at sa tinta, si G. Luz ay nagsabi na ayos nang lahat. Sa palimbagan ng Pamahalaan lilimbagin at palalabasin minsan isang linggo. Nang nagkakainan na kami ay saka ko naalaman kung bakit naanyayahan ako sa gayong piging: ako pala ang napupusuan daw na gawing tagapamahala sa tagalog at ang napili naman sa ingles ay si G. Modesto Farolan. Sapagka't nagkapanahon akong makapagtanong dahil sa pag-turol sa akin na gawing tagapamahala, ay magalang kong nausisa sa kasalo naming Pangulo, kung hanggang saan maaaring paratingin ang kalayaang magagamit ng palalabasing pahayagan sa pagsasabi ng katotohanan at sa pagpuna naman sa mga kasagwaang idinadaing ng bayan.

—Haggang sa kung saan tayo pahihintulutan ng mga hapon —ang biglang naisagot sa akin ni G. Laurel, at idinugtong pa niya na kung lumalabas na ang pahayagan at may ibig akong sulating wastong pagpuna sa mga kasagawaan ng Hapon at pagtatanggol naman sa bayan, ay aking munang ipakita sa kanya upang siya na ang maggiit sa tagapansin ng Hukbo, na ang lathala ay palabasin. Gagamitin niya sa ganitong pamamagitan ang kanyang lakas, at kahi't sukat na asahan ang pagkakaroon ng madalas na mga pagkakabangga, ay bahala na. Marami sa mga kaharap, lalo pa si G. Madrigal, na siyang tatayong pinakamalaking mamumuhunan, ang nakiisa kay G. Laurel sa paglamuyot sa akin at kanilang tinapos sa pakiusap na humanap na ako ng mga makakatulong sa pagsulat. Agad inihandog sa akin ni G. Luz ang tulong ni Iñigo Ed Regalado, manunulat na kilala at noo'y kawani sa Lupon sa pagbabalita, isang bagong kawanihang itinayo sa Malakanyang at pinamumunuan ni G. Arsenio Luz. Ipinagtatapat kong munti na akong makayag sa gayong anyaya, pagka't ako man ay naniniwala na ang kaáwaawang bayang napag-iisa sa tinatawid na pakikipagsapalarán ay nangangailangan ng wastong taguyod, na ikaliligtas ng pagkakaisa na, lalo pa sa gayong katayuan, ay lubos na kailangang huwag mawasak. Paanong makapaghahanda ng lakas na pandurog sa tunay na kaaway kung hindi muna mazkakatalastasan? Aking binalak na ang pahayagang mapapalagay sa kamay ko, kung totohanin ni G. Laurel ang kanyang paghalang sa sukat gawin ng tagapansin ng hukbo, ay gamitin sa pagbubunyag ng mga kasagwaan at pagmamalabis, na naggagawa palibhasa nang waláng kaparu-parusa at pansin man lamang ng mga pinuno, ay lalong ikinaduduwag ng mamamayan sa pagtutol; at saka sa paglalathala ng mga palagay tungkol sa kapamayanan sa paraan ng pananalitang mabibigyan ng ibang kahulugan, anupa't ipanghagkis sa kalabaw upang sa kabayo lumatay, nguni't ang matamang pagmumuni pagkatapos, ang tiyak na mga balitang natanggap ko tungkol sa kahigpitan ng tagapansin ng hukbo na hindi nagpapakundangan kahi't kanino at saka ang paalala ng ilang mga kamanunulat na napagtapatan ko ng alok na ito sa akin; isa na ang kaibigang Lope K. Santos, na nagpaalala ng mga sukat mangyari kung ipagmatigas ko na at gawin ang iniisip kong paraan sa pamamatnugot ng pahayagan; ang sa wakas ay ikinabuo sa aking loob ng tapusang pasiya na tanggihan ang anyaya sa akin.

Upang mapagbigyan si G. Ramon Fernandez, na kinausap ko at pinagpatalastasan ng aking gagawing pagtanggi, na nagpasuballing baka mapapupurihan ko naman si G. Laurel, kahi't sa mga ilang bilang ng pahayagang kanyang inisip na palabasin, sa paniwalang gayon ang kailangan ng mga kapakanan ng bayan, ay hindi ako tumanggi agad. Ang pahayagan na pinamagatang "Ang Republika" ay lumabas noong ika-14 ng Oktubre ng taong nagdaan at ang pangalan ko'y napalagay na tagapatnugot sa dahong tagalog, nguni't hindi ako sumulat ng anuman, kundi ang naghanda ng lahat ay ang kaibigang Regalado, na sa telepono ay pinagbulaanan kong ako ay maysakit at pinamanhikang huwag niyang ilalagay sa alanganin ang aking pangalan sa mga palalabasing lathala. Dapat kong pagpasalamatan ang ginawang tulong sa akin ng kaibigan Regalado, na sa una at ikalawang bilang ng pahayagan ay walang pinalabas na ano mang lathalang sukat ikapusyaw ng hamak kong pangalan sa pagkamanunulat at sa pagkapilipino. Nguni't ang isang katayuang gayon ay hindi marapat palawigin; o magpapatuloy ako at susulat o magbibitiw ng tungkuling iniatang sa akin ng Samahang napatayo sa kahilingan ni G. Laurel. At higit sa lahat na kinahihiyaan ko ang kaibigang Regalado, na sa makalawang labas ng pahayagan ay siyang nagdadala ng pasanin, kaya't aking isinagawa ang pagbibitiw noong mga unang araw ng Nobyembre. Ito ang aking sulat sa pagbibitiw:

Bungad, S. Francisco del Monte, 10 Nob. 1944.

G. Vicente Madrigal
The Republic Publishing Co.
Suite 28, gusaling Jai-Alai.
Mahal na ginoo at kaibigan:

Buong pagdaramdam na pinaaabot ko sa inyo ang aking pagbibitiw sa katungkulang Tagapatnugot ng dahong Tagalog ng lingguhang "Ang Republika". Ninilit sa akin, sa ganito, ang ilang mga pangyayaring hindi ko malunasan at hindi naman malulunasan sa mga araw na hinaharap, na may kaugnayan una-una sa katayuan kong masasaktin ngayon at saka sa lubos na kakulangan ng masasakyan dito sa pook na kinatitirhan ko, na malayo ng 12½ kilometro sa lunsod, na sukat magamit sa pagpunta sa pasulatan sa mga takdang araw.

Buhat nang gawin ang pananamsam ng mga karitela, tangi naming nasasakyan dito, ang aming pagpatu-patungo sa lunsod ay naging tunay na suliraning walang lunas. Kaya nga't matagal-tagal na ring hindi na ako dumadalo sa mga pulong ng Lupong Sanggunian sa Paggawa, ng Kabahalaan ng Paggawa.

Hindi ko ibig pinsalain ang Samahan sa pagpapatuloy ng pagkakakawing ko sa lingguhan, gayong hindi ko magagampanan ang aking tungkulin at upang siya ay magkaroon ng ganap na kalayaan sa paghirang ng papamamatnugutin sa Tagalog, ay agad kong ipinakikiusap sa inyong kabutihan, ang pagtanggap nitong aking pamimitiw.

Kalakip ang malaking pagpapakundangan at di-magmamaliw na pagmamahal, ako ay inyo na gaya rin ng dati, magiliw na kaibigan at tunay na lingkod.

FAUSTINO AGUILAR

(ANG "NANG MAGDAAN ANG DALUYONG" AY INILALATHALA NANG WALANG PAGBABAGO BATAY SA ORIHINAL AT SA PAGKAKOREHE NG MAY-AKDA)

Sa panahong ito lamang nangyari sa akin at sa pagkamanunulat ko'y ngayon ko lamang dinating, ang pagkakaroon ng isang pahayagang hindi ko man lamang nakita at ang pagkakabilad ng aking pangalan sa isang bagay na hindi ko maaaring sagutin. Kung ang aking ginawang pag-ilag muna at sa huli'y lubusong nang pagtanggi, ay minasama o ipinalagay na pagkukulang sa magandang-asal ng mga nakaharap ko sa Malakanyang noong ika-8 ng Setyembre ng 1944; ako ay kanilang patatawarin. Silang lahat ay minamahal kong mga kaibigan, nguni't hindi ko makayang inisin ang matigas na pagtutol ng aking budhi at gaya ng sinabi ko kay G. Ramon Fernandez noong siya'y aking kausapin, ay magiging masama akong manunulat kung ipaglalaban ko sa mga pitak ng pahayagan, ang isang bagay na hindi ko minamabuti.

Inilahad ko ang ganitong pangyayari sa akin, na sa ibang mga bagay naman marahil na hindi ko na naalaman, ay nangyari rin sa iba, upang patunayan ang sinabi kong "pagkasakay hanggang sa huling sandali sa bangkang lulubog na lamang". Bahala nang humatol ng tapat ang bayang ngayon ay malaya na at marangal nang nakagagamit ng kanyang mga karapatan. Ang lahat ng mga pagyayari ay sariwangsariwa pa at kahi't ilang lalawigan at malalaking pulo ng bayan natin, ang salanggapang na kaaway ay hindi pa napupuksa, ay may panahon nang liwanagin ngayon kung sinu-sino ang mga nanimbang lamang at kung sinu-sino naman ang talagang nakalimot na sa pagkamakabayan. Hindi dapat, sa hamak kong palagay, na magpakabulag sa udyok ng walang-taros na kagalitan, ang mga magsisihatol; ang katarungang hinabalalayan ng hunus-dili, ang dapat pamantunganan sa paguri ng mga nangyari at kung matimbang nang mabuti ang bagay-bagay, ay igawad nang walang-kiling, ang tapat na hatol. Mabuwal ang mabubuwal, gaano man siya kadakila at gaano man katayog ang kinalalagyan; ang Bayang nadusta ay may karapatan, ngayon at sa tuwina, sa isang tapat na paglilingkod ng kanyang mga tunay na alagad.

Natapos na nga ang pangatlong yugto ng dula at natapos sa isang paraang hinintay na siyang mangyayari: sa pagkaguho ng dulaan, sa pagkawalang tila kinain ng laho ng nangaglindilindiing nagsipanungkol sa palabas at sa pagsabog na gutay-gutay sa tama ng punlo, ng bantog na "Lupalop ng Sangkasaganaan sa Silangang Asya". Sa ganang nauukol sa Pilipinas ay ang sariling "lupalop ng sangkasaganaan" ang napatayo, sapagka't muling nabubuhay ang dating pamahalaan, nagkabisa ang mga dating utos na makakasangkapan sa pagtatamo ng tunay na kapanatagan at ginhawa, napabalik ang pagkahari ng bayan at napasauli ang ginagang karangalan ng mamamayan. Ang bagong katayuang ito ay hindi isang pangarap, bagkus katotohanang nadadama at sinisimulang tamasahin ngayon. Dalawang bansa ang nananagot sa pananatili rito ng katarungan at pagkakapantay: ang Estados Unidos at ang Pilipinas; sa likod nila'y umalalaay ang ang mga lahi at mga bansang nagnanais na ang sansinukob ay maging karapat-dapat na luklukan ng tunay na kalayaan.

Ang Estados Unidos ay nagsalita sa bibig ni Heneral MacArthur at ito ang sinabi:

"G. Pangulo:

Mahigit nang tatlong taon ang lumipas — mga taon ng dusa, pakikibaka at pagpapakasakit — sapul nang ialis ko sa magandang lunsod na itong bukás at walang tanggulan ang ating mga hukbo at ang kanyang mga himpilan, sa nais na ang kanyang mga simbahan, bantayog at mga linangan sa ikasusulong, alinsunod sa mga tuntunin ng digma, ay mailigtas sana sa dahas ng pananalanta. Tumanggi ang kaaway at marami sa pinagsakitan kong mailigtas ang sa kawalan na niya ng pag-asa ay dinurog [illegible] di-kailangan, kaya naman sa mga abong ito, ay paduwag na isinulat ang magiging anyo ng kanyang sariling kasawian.

Noon ay wala tayo kundi isang maliit na hukbong nakikitunggali upang mapigil ang pagpasok ng napalaking hukbo na pataksil na isinagupa sa ating nakakubli sa balat-kayo ng pakikipagkaibigan at mabuting hangaring pangkalahatan. Ang gayong pakikitunggali ay hindi nasayang! Sadyang pinagpala ng Diyos ang ating mga sandata. Ang nakakalat na lakas ng kaaway, na sa tulong ng ating mga kaanib, ay napawalang-bisa ng Amerika, ay nakabago sa takbo ng labanan sa Pasipiko at humantong sa walang patlang na mga pagkatalo ng kaaway, na ninampukan ng pagkatubos ng inyong lupain at paglaya ng inyong bayan. Tinupad ng aking bansa ang kanyang panata!

Ang kanyang mga kawal na nabubuo sa isang hukbo ng malalayang lalaki, ay naparitong nakatalaga, kasama ng inyong mga mamamayan, sa usapin ng kalakayaan at handa sa pagdurog ng lakas na nagtangkang ito ay sugpuin sa kalupitan ng sable. Isang hukbo ng malalayang tao na muling naghahatid sa inyong bayan sa lilim ng watawat ng pagkakapantay upang maitalagang muli ang inyong mga simbahan na malaong hinamak, sa luwalhati ng Diyos at ng madla, upang buksang muli ang mga paaralan ng iba't ibang karunungan; upang bungkalin ang lupat at pakinabangan ang ani nang walang takot sa pagsamsam; upang muling itayo ang hanap-buhay at lasapin ng paggawa ang pakinabang sa kanyang pawis at upang ibalik ang kabanalan at kaligayahan sa mga tahanan, nang walang panganib sa marahas na panghihimasok.

Kaya't sa angaw-angaw nga ninyong mamamayan, na muling lumaya, ay isang pagkakataon ang humahandog ngayon, upang ilaan ang kanilang sarili — ang kanilang puso, isipan at bisig, sa pagtatayo ng isang bago at lalong malakas na bansa, isang bansang bininyagan ng dugong marangal na itinigis alang-alang sa araw na ito; isang bansang nakatalaga upang huwag nang maglahong muli ang mga banal na kalayaan na ating ipinaglaban at pinagpakamatayan ng marami.

Sa ngalan ng aking Pamahalaan ay mataimtim kong ipinahahayag ngayon, G. Pangulo, na ang mga ganap na kapangyarihan at pananagutan sa ilalim ng Saligang-batas, ay ibinabalik sa Commonwealth, na ang lukluka'y itinatatag dito, alinsunod sa batas.

Sa ganyan, ang inyong bansa ay malaya na naman ngayon at makatutugon sa kanyang tadhanang magka-marangal na kalagayan sa angkan ng malalayang bansa. Ang inyong pangulong-lunsod, pinarusahan man ng buong lupit, ay napasauli sa kanyang talagang katayuan: kuta ng Pagkakapantay sa Silangan

Ito naman ang talumpati ng Pangulong Osmeña.

"Mga kababayan:

Ito'y isang makakasaysayang pangyayari sa isang makasaysayang lunsod. Simula nang ito'y itayo ng ating mga ninunong malayo, mahigit nang walong daang taon ngayon, ang mga manlalagom na kapangyarihan ay nagbabaka upang siya'y sakupin at supilin. Ang mga kastila, olandes, ingles, isang insik na mangungulimbat, at ang ating mga ninunong mapanghimagsik ay nangagpunyagi at nagtigis ng dugo upang siya'y ariin sapagka't ang pagsakop sa kanya ay nangangahulugan ng lubos na kapangyarihan sa buong kapuluan. Nguni't ang pangyayaring ito ngayon ay iba kaysa alinman sa mga nakaraang pagsakop at tagumpay. Ang kasalukuyang tagumpay ng lakas ng Amerika ay hindi isang tagumpay ukol sa kapangyarihan, sa pagsakop o sa panunupil kundi isang tagumpay sa ipaghahari ng kalayaan, pagkakapantay at pagsasarili.

Sa pakikibahagi natin ngayon sa pagdiriwang dahil sa tagumpay ng lakas ng Amerika, tayo ay yumukod at taimtim na alalahanin ang ating mga banal na patay at ang patay ng ating mga kaanib, na nangalagutan ng hininga upang mapapanauli ang ating mga kalayaan. Itinatangis natin ang pagkawasak ng dati'y ating magandang Maynila at ang pagkakapatay ng mga tampalasang hapon sa libu-libong mamamayang hindi lumaban, nguni't ang gamitong duwag na kagagawan ng isang malahayop na kaaway, na pumukaw sa budhi ng sandaigdig na nagngingit-

(*Buklatin, sa pahina* 13)

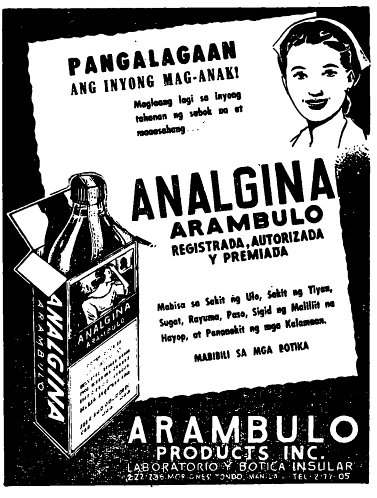

Kuwento ni CONSOLEDAD CRUZ CASTRO

Hamak na Dakila

ANG ASO AY DI NATIN DAPAT PAGLUPITAN SAPAGKA'T ITO'Y MATAPAT NA ALIPIN NA LAGING HANDANG DUMAMAY SA PANGINOON

PATUNGO na ako noon sa paaralan. Nagmamadali ako sapagka't iilang minuto na lamang ang nalalabi sa akin upang abutin ko pa sa oras ang aking klase. Pati ang aking agahan ay hindi ko na nakuha pang harapin bagama't nakahanda na sa aming hapag.

—Ano, aalis ka na naman nang hindi pa kumakain? Kaya ka lalong namamayat! —ang wika ng aking pinsan nang makitang dala ko na ang aking mga aklat at paalis na ako.

—Hindi naman ako nagugutom eh, at saka wala na akong panahon, —ang nagagahol kong tugon.

Hindi pa ako gaanong nakalalayo ay nakarinig ako ng maliliit subali't mabibilis na yabag na parang nakikipaghabulan sa akin. Nilingon ko kung sino yaon, at sa aking pangmasid ay nalantad si Brownie, ang aming aso, na putikang-putikan at maruming-marumi. Nahulaan ko na agad ang nais niyang gawin kung gayon ang kaniyang ikinikilos kaya ako'y biglang sumigaw.

—Huwag, Brownie! Marurumihan ako.

Subali't hindi ko rin nakuhang pigilin si Brownie. Idinantay niya sa aking malinis at puting-puting uniporme ang kaniyang marurumi at putikang paa. Talagang gayon si Brownie, malambing at makiya. Ang gayon niyang ikinikilos ay nagpapahiwatig ng galak at pagbati. Kung ako'y walang ginagawa ay nalulugod akong makipagbiruan sa kaniva. Ang kaniyang ulo ay madalas niyang isandig sa aking mga hita bagay na ikinalulugod ko naman, at bilang pagtugon ay hihimas-himasin ko ang kaniyang ulo. Ganyan siyang lagi at sa buong akala niya marahil ay ganoong lahat ang sandali. Subali't hindi ito ang sandali nang pakikipag-Jaro. Ako'y nagmamadali at isa pa'y maruming-marumi siya. Aywan kung saan siya nanggaling. At ako'y pinagharian ng matinding poot sa nagawa niyang pinsala sa akin. Napuno ng putik ang aking puting-pûting kasuotan at kinakailangang muli pa akong magpalit ng damit. Ang gayo'y nangangahulugan ng aking tiyak na pagkahuli sa aking klase. Kaya ang matinding pagkapoot na naghari sa akin ay ipinahiwatig ko sa walang tigil na paghampas sa kaniya. Pagkatapos ay maluha-luha akong pumanhik na muli sa aming tahanan upang magpalit ng damit.

Habang ako'y nagbibihis ay hindi ko naman tinatantanan ang paglait kay Brownie, bagama't sa kaniyang mga kilos ay nabakas ko ang pagsisisi at kalungkutan sa nalikha niyang pinsala sa akin. Sa aking ginawang pagpaparusa sa kaniya ay hindi man lamang siya nagtangkang lumaban. Ang tanging napuna ko'y ang dagling paglalaho ng galak at siglang kanikanina lamang ay taglay niya. Ito'y nahalinhan ng matinding kalungkutan at pagkapahiya na ipinahihiwatig ng pagtamlay ng kaniyang kilos, pagiamlam ng kaniyang mga mata at pagbababahag ng kaniyang magandang buntot. Tungo ang ulong tinanggap niya at pinagtiisan ang mga hampas na hindi rin naman biru-birong pinadapo ko sa kaniyang katawan. Nang ako'y pumanhik ay malungkot, siyang umuwi ng bahay at naupo sa isang sulok ng aming tahanan.

Nang makapagpalit na ako ng damit ay nagmamadali akong lumisan. Habang daan ay nagngingitngit pa rin ako. Kalahating oras akong naantala at sa loob ng kalahating oras na yaon ay malaking bagay na ang nawala sa akin pagka't nababatid kong marami na ang naipaliwanag ng aming propesor. Ito'y nangangahulugan ng malaking kawalan para sa akin at pagiging huli ko sa aking mga kamag-aral.

At hindi nga nagkabula ang aking hinala. Iilang sandali pa lamang akong nakakapasok sa aming silid-aralan ay natapos na ang ipinaliliwanag ng aming propesor. Lalo nang naging mainit ang aking ulo at lahat na ng sisi ay ibinagsak ko kay Brownie.

Hanggang sa umuwi ako ng tanghaling yaon ay hindi pa rin nagbabawa ang aking pagkapoot kay Brownie. Nang sandaling matapunan ko siya ng titig ay hindi na ako nag-aksaya pa ng panahon. Sa pamamagitan ng nadampot kong sinelas ay walang hunusdili kong pinagpapalo siyang muli. Sa tindi marahil ng naramdamang sakit napayak siya, subali't hindi man lamang iyon nakapagbawa sa tinataglay kong poot. Mahalaga sa akin ang pag-aaral kung kaya't ang kaunting bagay na di ko nakuha ay labis kong dinamdam. Naiiyak na rin ako sa matinding galit. Malakas na rin ang iyak ni Brownie na parang napaaawa. Nguni't nawalan na yata ako ng habag nang mga sandaling yaon. Mainit na mainit ang aking ulo at kung hindi pa lumapit si Lody na umiiyak na rin sa pagkaawa kay Brownie ay hindi pa marahil ako magtitigil.

—Tama na, ate, kawawa naman si Brownie. Masakit na masakit na ang katawan niya!—ang umiiyak na wika ni Lody, at niyakap ang aming aso.

Parang isang nalulunod na nakasumpong ng timbulan ay isinandig ni Brownie ang kaniyang ulo sa dibdib ng kaniyang tagapagligtas, kasabay ang pag-agos ng masaganang luha sa kaniyang mata at ang mahinang pagdaing.

Hinimas-himas ni Lody ang ulo at katawan ni Brownie upang ipadama marahil ang malaki niyang pagmamalasakit dito. Sa nakita kong yaon ay pinilit ko na lamang pigilin ang aking sarili sa malaking pagkapoot. Dali-dali akong lumabas ng silid.

Simula ng araw na yaon ay hindi ko na nilalaro pa si Brownie. Hindi na rin siya naglalambing sa akin na tulad ng dati. Naging mabigat na mabigat ang loob ko sa kaniya kung kaya't sa kaunti niyang pagkakamali ay hindi siya pinatatawad ng aking mga kamay. Ayaw ko na siyang makikitang pumapanhik ng aming tahanan. Sa sandaling makita ko siyang papanhik pa lamang ay agad ko nang ipinagtatabuyan. Nababagot ako kani't na sa nalilikhang bakas ng kaniyang maruruming pâa sa aming sahig. Ang pagkamuhing nalikha niya sa akin simula ng araw na yaon ay hindi ko na malimot pa, kaya't wala na siyang makita pang giliw sa akin.

(Buklatin sa pahina 12)

Ganyan Lamang

ang BUHAY

ni Aida B. Martinez

MUHING-MUHI si Mang Panyong sa kanyang mga pamangkin lalung-lalo na kay Kadio. Ipinalalagay niyang sa gulang ni Kadiong may labing-anim na taon na ay dapat na itong makakita ng sariling ikabubuhay at huwag nang umasa pa sa kanya. Ginagawa namang lahat ni Kadio ang kanyang makakaya upang siya'y may pagkakitaan subali't talaga yatang siya'y inaalat kung kaya't pag-uwi ng bahay ay laging malata ang katawan pagka't laging wala siyang nakikita. Sa gayon nang nagayo'y lalong nag-ibayo ang pagkamuhi sa kanya ng kanyang tiyo Panyong.

Sa simula'y hindi sana inaalintana ni Kadio ang pagmamasungit na ito sa kanya pagka't ang kawikaan niya'y maaaring balang araw ay magkaroon siya ng mabuti-buting hanap-buhay, sa gayon ay makagaganti rin siya sa napakalaking utang na loob niya rito. Subali't nang isang umagang pati ang kanyang dalawang maliit na kapatid ay magising sa pagmumura ng kanyang tiyo Panyong ay napilitan na rin siyang sumagot sa matanda.

—Tiyong, — ang simulang salag ni Kadio, — bakit po naman napakalupit ninyo sa aming magkakapatid?

—Ha, at may gana ka pang magtanong? Hindi mo ba nakikita't sa aming pagkagipit ay nakabibigat pa kayo sa amin? At ikaw, ano ang iyong ginagawa? Bakit hindi ka man lamang maglakad nang maglakad upang may kitain ka?

—Naglalakad po ako, Tiyo Panyong, subali't talaga pong wala akong makita, — ang pagtatapat ni Kadio.

—Kung wala'y magnakaw ka — ang sa matinding pagkamuhi ng matanda ay nasabi sa pamangkin.

Si Kadio ay napakagat-labi. Hindi niya napigil ang paglalandas ng ilang patak na luha. Habag na habag siya sa kanyang maliliit na kapatid na walang kamalayan sa mga nangyayari kaya't hindi nadarama ang kanilang kaapihan. O, kung nabubuhay lamang ang kanyang mga magulang, disi'y hindi nila sinapit ang ganitong aglahi ng palad. Subali't naroon na rin lamang ang lahat kaya't binuo ni Kadio sa kanyang sarili na magpakatatag at labanan ang daluyong ng malabis na pagpapakasakit.

Isang araw ay tuwang-tuwang umuwi sa kanilang bahay si Kadio. Ibinalita sa kanyang Tiyo Panyong na siya'y kinukuhang magtarabaho sa loob ng arsenal ng isang opisyal na amerikano at pasasahurin siya ng apat na pung piso isang buwan. Si Mang Panyong ay nagalak sa gayong balita. Iniisip niyang makatutulong na rin sa kanyang paghihikahos si Kadio at ang dadamitin ng mga kapatid nito'y hindi na sa kanyang lukbutan manggagaling.

Kinalunesan nga ay nagsimula na si Kadio sa kanyang gawain. Naglingkod siya sa isang opisyal bilang utusan. Nabuhos namang lubos ang loob ng nabanggit na opisyal kung kaya't gayon na lamang ang naging pagkagiliw nito kay Kadio. Nang malaman nitong si Kadio ay may dalawa pang kapatid na maliliit ay isinama ito sa kabayanan at bumili ng kung anu-anong makakain at damit para sa kanila. Pagdating ng sahuran ay ibinigay ni Kadiong buong-buo ang kanyang kinita na may tuwa namang tinanggap ni Mang Panyong.

Isang araw ay tinawag si Kadio ng kanyang amo. Sinabi ng opisyal na siya'y maliliipat ng destino kaya't ibigin man niyong magpatuloy si Kadio ng paglilingkod sa kanya ay di mangyayari pagka't sa pook na kanyang paroroonan ay di maaaring manirahan ang sino man kung walang pahintulot ang pamahalaan doon, kaya't si Kadio ay muling nawalan ng gawain.

Nagsimula na naman ang kalbaryo ni Kadio. Nang malaman ng kanyang Tiyo Panyong na siya'y wala nang pinapasukan ay tandisan nang sinabi sa kanya na siya'y humanap ng ibang matitirhan. Hindi na siya nangatwiran pa. Wala siyang ipinakiusap kundi pabayaang ang kanyang dalawang maliliit na kapatid ang manatili sa pagpapala nito at saka niya kukunin kung sakali. Salamat nama't hindi tanteng naging masama si Mang Panyong at pumayag sa pakiusap ni Kadio, kaya't siya na lamang ang umalis at umiba ng tirahan.

Si Kadio ay naging parang isang timawa. Nagpapalipat-lipat siya ng tirahan. Salamat na lamang at dahil sa kabutihang makisama ng kanyang mga magulang noong ang mga ito'y nabubuhay pa kaya bawa't lapitan ni Kadio ay naghahandog sa kanya ng tulong. Walang nasasabi si Kadio sa mga ito kundi siya ay makagaganti rin balang araw.

Nakalipas pa ang may ilang buwan. Laban sa inaasahan ni Kadio, isang hapon ay tinawag siya ng isang naging kasama sa loob ng arsenal. Ayon dito, siya ay hinahanap ng opisyal na dati niyang pinaglingkuran pagka't napabalik sa kanilang bayan. Ang tuwa ni Kadio ay gayon na lamang. Iniisip niyang siya'y magkakaroon na naman ng pagkakakitaan at sa gayon ay makatutulong siya sa kanyang Tiyo Panyong bagama't ito'y nagmalupit sa kanya nang gayon na lamang.

Pagdating ni Kadio sa kanyang naging amo ay tinarong siya kung nais niyang sumama sa Amerika pagka't ayon dito ay dalawang buwan lamang siya sa Pilipinas at babalik na muli sa kanilang bansa. Si Kadio ay walang pag-aatubiling sumangayon. Pinangakuan naman siyang lalakarin ang mga bagaybagay upang siya'y maisama sa pagpunta sa Bansa ng mga Dolyar.

INILALARAWAN NG KUWENTONG ITO ANG ISANG BATANG INAPI NG KANILANG AMAIN, NGUNI'T SA HULI'Y NAGTAMO NG MAGANDANG KAPALARAN

Dumating ang panahong dapat na lalis ni Kadio. Buong lungkot siyang nagpaalam sa kanyang mga kapatid pati sa kanyang tiyo Panyong. Ipinangako niyang kapag siya'y nakatipon ng kaunting halaga ay di niya malilimutang magpadala para sa kanyang maliliit na kapatid. Si Mang Panyong naman sa kabilang dako, ay hindi bumanggit ng anuman sa pamangkin. Tinubuan din siya ng kaunting habag lalo na nang sandaling yaong si Kadio ay maglalakbay ng napakalayo at di na niya maaabot ng tanaw.

Makalipas ang isang buwang paglalakbay-dagat ay dumating din si Kadio sa bansang Amerika na pinagdalhan sa kanya ng kanyang panginoon. Hindi kaagad siya nakasulat sa kanyang tiyo Panyong upang balitaan ito pagka't hindi pa niya batid ang pakaliwa't pakanan ng pamumuhay doon. Ang kaunting halagang sinahod ni Kadio ay inipamili niya ng kanyang unang kailangan sa paninirahan sa po-

TEOTICO CLINIC

URINARY DISTURBANCES
GENERAL SURGERY
X-RAY SERVICE

7-9 A.M. No. 2 Legarda,
2-3 P.M. Tanduay.

(10-12 A.M. / 4-7 P.M.) Calvo Bldg., Escolta

ok na yaon. Nang siya'y sumulat sa kanyang Tiyo Panyong ay ibinalita niya ang kanyang kalagayan at sinabi pa niyang baka balang araw ay makapagpadala siya ng kuwalta sa kanyang mga kapatid.

Dahil sa kabaitan ni Kadio na labis na nakalugod sa kanyang panginoon ay tinanong siya nito kung nais niyang magpatuloy ng pag-aaral. Sa simula'y hindi nakatugon si Kadio subali't nang maisip niyang kinakailangang siya'y matuto alang-alang din sa kanyang hinaharap ay buong-puso siyang sumang-ayon sa alok ng kanyang amo. Ang bagay na ito'y isinulat rin ni Kadio sa kanyang Tiyo Panyong kaya't nasabi niyang siya'y pagpaumanhinan pagka't siya makapagpapadala rin ng kuwalta kagaya ng kanyang naipangako sa una niyang liham.

Nang tanggapin ni Mang Panyong ang liham ay nagpuyos ang pagkamuhi sa pamangkin. Sinulatan nito si Kadio ng isang liham na mahahayap ang linalaman. Si Kadio naman, sa kabilang dako, ay hindi na tumugon yayamang wala rin lamang siyang maipadala sa kanyang Tiyo Panyong. Nagtibay siya sa kanyang pag-asang balang araw ay makagaganti rin siya nang ibayo.

Sa payo ni Tenyente Chester Hemann, nang makatapos si Kadio ng mataas na paaralan, ay pinakuha ng "Television and Radio Engineering," isang karunungang sa buong Amerika'y pinagkakakitaan ng limpaklimpak na salapi. At sapagka't si Kadio ay mahilig din lamang sa mga bagay na butingtingin kaya't buong puso siyang napahinuhod sa hiling ng kanyang tagapag-andukha.

Tatlong taon pa ang matuling nagdaan. Dahil sa malabis na pagsisikap ni Kadio ay nakatapos din siya sa kanyang mga pag-aaral. Hindi na niya kinailangang maghanap pa ng mapapasukan pagka't ang kanyang tagatangkilik ay may ilang malalaking sineng paupahan kaya't ang paglilingkod ni Kadio ay kinailangan dito. Si Kadio ay pinasahod kaagad ng limang-daang dolyar isang buwan sa pangakong pagkalipas ng isang taon ay daragdagan pa ito.

Ang tuwa ni Kadio ay gayon na lamang. Una niyang naisip ang kanyang dalawang maliliit

(Buklatin sa pahina 19)

AWIT NG LANGAYLANGAYAN

Ibig kong magbangon ang dilim sa dagat,
mula sa kanlura'y sa hangin yumakap;
sa langit, bayaang pumuti't malatag,
bago maging luhang sa lupa'y kumalat.

—oOo—

Nananabik akong ang mga halamang
may lanta nang daho'y maibsan ng uhaw;
saka iyang ilog na naging mababaw,
sa pampang na labi'y matuwang gumapang.

—oOo—

Nais kong hilatan ng daang magputik
ang gandang pangahas sumagsag sa init;
magpayong man siya't kupasin ang guhit,
sa tagas ang baro'y baka magkabahid.

—oOo—

Hangad kong makitang lumunti ang kulay
ng bawa't tanawing namutla sa araw;
ang daing sa tubig na dalas magkulang,
hindi na sasalang mapaiirugan.

—En. C. Aglehain

Mahigpit . . .

(Karugtong ng nasa pahina 7)

si Dolores na nakaratay sa banig ng karamdaman at laging pangalan ko ang tinatawag, subali't hindi ko sila pinaunlakan sapagka't nangangamba akong ikaw ay magdamdam. Kaninang naparito ang dalawang matanda, ako'y muling pinakiusapan. Tanging ako lamang, anila, ang maaaring magligtas sa kanilang anak sa bingit ng kamatayan sa pamamagitan ng pagpapakasal dito. Iniluhog nila sa aking ilihim na ako'y may asawa na, nguni't katulad din nang una, ako'y tumanggi, Remy, pagka't mahal ka sa akin...

—Arturo, napakadakila mo. Hindi ako nagdaramdam sapagka't batid kong sa isang sulok ng iyong puso ay nakakintal ang aking larawan. Arturo, isinasamo ko sa iyong magpunta ka sa kanya. Iligtas mo ang isang nilikhang nasa bingit na ng kamatayan upang sa gayon ay maging karapat-dapat ka sa mata ng Diyos.

—Nguni't Remy...

—Huwag ka nang magsalita, Arturo. Higit kailanman, ngayon ko kailangang magpakasakit alang-alang sa isang nilikhang natutong umibig nang labis sa iyo. Huwag mong ipaalam na ikaw ay may asawa. Sabihin mong ikaw ay naparoon upang siya ay huwag nang iwan. Sabihin mong sa lahat ng sandali'y wala kang hinahangad kung hindi ang kanyang kaligtasan upang sa gayon ay muling lumakas at bumilis ang tibok ng kanyang puso. At,

(Buklatin sa pahina 18)

——oOo——

Hamak na Dakila

(Karugtong ng nasa pahina 10)

Isang gabi ay bigla na lamang akong pinukaw ng walang tigil na paghalinghing ni Brownie. Saglit kong iniangat ang aking ulo sa unan upang pagwariing maigi ang aking narinig. Hindi ako nagkamali. Si Brownie nga, at tila may dinaramdam. Narinig ko rin ang tinig ng aking ama. Tinatawag niya ang pangalan ni Brownie na para bagang pinupukaw sa isang malalim na pananaginip.

—Brownie...... Brownie... ku..... tsu...tsu.. tsu..

Napabalikwas ako sa aking pagkakahiga at tiningnan ko sila. Nalantad sa aking paningin ang latag na latag na katawan ni Brownie. Siya'y nangingitim at pinaiinom ng aking ama.

—Bakit, itay, ano ang nangyari kay Brownie?—ang tanong kong kinakabahan

—Nalason! Mayroon kasing ibig magsipagnakaw at ang isa'y nais pang pumasok sa iyong silid nguni't hindi makalapit pagka't tinatahulan at hinahabol ni Brownie. Talaga sanang babarilin ko nguni't nangakalayo na at nang habulin ko ay nakita ko ngang naghihirap si Brownie. Marahil ay hinagisan ng pagkaing may lason. Ku... eh kung inabutan ko sila, hindi sila pasasalahin ng aking baril!

Matapos na mapainom ni ama si Brownie ay inilapag nito ang kaniyang ulo. Patuloy pa rin sa paghalinghing ang kaawaawa. Naupo ako sa kaniyang tabi at siya'y tinapunan ko ng nahahabag na titig. Noon naman ay marahan niyang idinilat ang kaniyang mga mata. Nang ako'y tamaan ng kaniyang titig ay nabakas ko rin sa kaniyang mahinang anyo at kilos ang hangaring umilas. Kahi't na sa gayon niyang katayuan ay hindi pa rin naaalis sa kaniyang puso ang malaking pagkatakot sa akin. Noon ko napagkilala ang malaking kalupitang nagawa ko kay Brownie. Nabagbag rin ang matigas kong damdamin. Marahan akong lumapit sa kaniyang kinalulugmukan at sa nahahabag na tinig ay ipinahiwatig ko sa kaniyang hindi na ako napopoot. Sa unang pagkakataon ay hinagod na muli ng aking mga daliri ang kaniyang ulo at katawang lupaypay.

—Brownie... tsu.... tsu....

—Ang aking marahang wika. Pinipigil kong tumulo ang aking mga luha sa malaking pagkahabag.

Para namang isang munting bata na ipinagpilitan niyang maiangat ang kaniyang ulo upang maiunan sa aking kandungan. Naunawaan ko agad ang nais niyang gawin kung kaya't siya'y aking inalalayan at tinulungan. Hinagud-hagod kong muli ang kaniyang nanlalambot na katawan. Lalo namang naging kaawaawa ang kaniyang pagdaing at paghalinghing. Naliligalig na ako. Nag-uumapaw sa aking puso ang malabis na

(Nasa pah. 13 ang Karugtong)

Nang Magdaan Ang Daluyong

(Karugtong ng nasa pahina 9)

ngit, ay dapat ipaging bakal sa tigas ng ating panatang makibaka tayo hanggang sa huling patak ng dugo upang siya'y maigupo nang puspusan.

Sa Pangulong Roosevelt, na sa malalagim na araw ng Corregidor at Bataan ay mataos na nangako sa atin, sa ngalan ng bayang amerikano, na mag-uukol ng tao at kayamanan ng Estados Unidos sa ating muling paglaya, ang araw na ito ay dapat ding maging araw ng ligaya dahil sa pagkatupad ng kanyang kapangakuan. Sa habang panahon nga ay tatanaw tayo sa kanya at sa bansang amerikano, ng utang na loob.

Kay Heneral McArthur ang digmaan ito, ay naging isang banal na tungkulin. Kaibigan at tagapagtanggol ng ating lahi, siya'y hindi nawalan ng pananalig sa katibayan ng diwa ng ating Bayan. Kanyang tinapos sa banal na labanang ito ang marangal na gawaing sinimulan ng magiting niyang ama, si Heeral Arthur MacArthur, n naoong ika-13 ng Agosto ng 1898 ay mapagwagíng nanguna sa isa ring hukbong amerikano upang palayain ang Maynila sa isang kapangyarihang taga-Europa. Si Heneral McArthur ay magkakapitak sa kasaysayan hindi lamang dahil sa kanyang mga tagumpay sa digma kundi gayon din sa matapat na pagtalima sa mga tuntunin ng pagkakapantay, sa pakikialam sa mga suliraning pambayan ng mga pook na nababawi na sa kaaway. Sa halip na magsamantala sa mga tagumpay ng hukbo upang magtatag ng pamahalaan nito, sa mga lupaing nababawi, ay naging matapat siya sa kanyang tungkuling Tagapagpalaya alinsunod sa lalong dalisay na kaugaliang amerikano. Kaya, apatnapu't walong oras pagkatapos na masakop ng amerikano ang Tacloban, ay isinalin na niya ang mga gawain ng pamahalaan sa ating Commonwealth. At ngayon sa lunsod na ito ng Maynila ay kanyang isinasagawa ang gayon ding tuntunin.

Sa lahat ng matatapang na tauhan ng Hukbo ng Estados Unidos, ay iniuukol ko ang di-mapapantayang utang na loob, ang pinakamataas na paghanga at ang walang-katapusang pasasalamat ng áting bayan dahil sa kanilang mga tagumpay. Sila'y naparitong kapatid sa pananandata, na nakatalaga at nangatatalaga sa banal na gawaing mapasauli ang ating mga kalayaan.

(Buklatin sa pahina 16)

HIHINTAYIN KITA

(Buong-pusong inihahandog kay Tenyente Antonio L. Ledesma ng PEFTOK sa Korea.)

Nang umalis ikaw, wika mong malambing,
huwag kainipan at babalik ka rin;
Nguni't kay tagal na ang lumipas mandin,
bakit hangga ngayo'y di pa dumarating!

Sang-libo nang saglit, oras ang lumipas
na idinudulot sa akin ay hirap;
Umaasa pa rin akong walang pingas
na babalik ka rin sa dati tang pugad.

Sakaling nalimot mo na akong kusa
na dahil sa iyo'y laging lumuluha;
Ang tanging samo ko sana'y isadiwa.
kaputol ng langit ang sariling lupa.

Sa pakikilaba'y huwag lilimuting
kasama-sama mo ang aking dalangin;
Maging sa pagtulog at saka pagkain,
ang kaligtasan mo'y limit kalamayin.

Sa malayong lupa'y laging isaloob,
binabantayan ka ng aking pag-irog;
Pag ikaw'y nasawi sa pakikihamok,
ang puso ko'y siyang unang madudurog.

—ENRIQUETA L. ROMERO

Hamak na Dakila

(Karugtong ng nasa pahina 12)

pagsisisi at pagkaawa. Ngayon ko lamang nakilalang ang hamak na nilikhang ito na aking pinagmalupitan, kailan man ay hindi nagtangkang lumaban sa kanyang panginoon bagkus lalo pang naging tapat sa kanilyang paglilingkod at nagtaya pa rin ng buhay dahil sa amin. Noon ko lamang nasukat ang kaniyang kadakilaan. Kung isang tao lamang marahil ang pinagmalupitan ko tulad ng aking ginawa kay Brownie, marahil ay hindi na niya kami ipagsasanggalang pa bagkus paghihigantihan, pagbabantaan, o dili kaya'y maghahangad pa ng aking kasawian at kapahamakan. Subali't si Brownie ay nagtiis, nagpaumanhin, at ngayo'y nasa pagitan siya ng buhay at kamatayan sa pagtupad sa kaniyang tungkulin. Lihim akong namuhi sa aking sarili at nasabi kong pag nagkataon ay parurusahan ako ng sarili kong budhi.

—Itay, wala na ba'yong gamot na ipinaiinom ninyo?—ang naliligalig kong tanong kay ama.

—Eto nga at ipinagtitimpla kong muli. Asukal lang ito. Ang asukal ay mainam na gamot sa nalalason, —ang tugon ni ama.

Muli naming pinainom si Brownie.

—Sige pa, Brownie, at nang ikaw ay gumaling, —aniko.

Talagang nais pa ring mabuhay ng kahabag-habag pagka't kahi't na siya naghihirap ay pinagpilitan pa rin niyang inumin ang idinulot naming gamot. Sa unang pagkakataon ay naipagdasal ko si Brownie. Noon ko lamang nadama ang malaking pagmamalasakit ko sa kaniya.

—Diyos ko, itulot mo pang mabuhay pa si Brownie upang siya'y aking mapagpala at magantihan sa kaniyang kabutihan at kadakilaan! —ang aking dalangin.

At hindi ko na nilisan pa si Brownie habang siya'y dumaraing. Nagpuyat kaming dalawa ng aking ama.

Sa wakas ay dininig din ni Bathala ang aking dalangin. Natigil ang paghalinghing ni Brownie at siya'y nakatulog. Mag-uumaga na noon, maingat kong inilapag ang kaniyang ulo upang hindi siya magising.

Nagbalik kaming muli sa aming higaan, at bago ako muling nakatulog ay minsan ko pang idinalangin ang kaniyang kaligtasan. Kinaumagahan ay hindi pa sana ako magigising kung hindi ko naramdamang may humihila ng aking kumot. Madali akong nagbangon at nakita kong mataas na ang araw. Nang ibaba ko ang aking paningin ay nakita ko si Brownie, kagat-kagat pa rin ang aking kumot at masiglang ikinakawag-kawag ang kaniyang buntot. Tumayo siya at nagpaikut-ikot. Nagsisinungaling na

Tanging Inihanda ukol sa mga

SANGGOL AT BATA

Mula sa pagiging SANGGOL hanggang sa LUMAKI, kailangan ng isang bata ang METRO'S CASTORIA na may TIKI-TIKI upang ipagsanggalang siya laban sa BERI-BERI, DIARRHEA, DI PAGKADUMI, SAKIT NG TIYAN, at KOMBULSIYON.

Ang METRO'S CASTORIA na may TIKI-TIKI ay nagtataglay ng "Wormseed Oil" na mabisa laban sa impeksiyon ng mga bulate.

Kailangang maging
METRO'S CASTORIA NA MAY TIKI-TIKI
upang maasahan...

Mabibili sa lahat ng Botika
Mga Tagapamahagi
METRO DRUG CORP.
880-882 Abenida Rizal, Maynila

FORMULA: Each 8 fluid ounce contains:
Alcohol by volume, 8%.

Senna	21.32	gms.
Pumpkin seed	2.22	gms.
Sodium salicylate	0.11	gm.
Tiki-tiki Extract	15.00	cc.
Wormseed	1.11	gms.
Rochelle salt	3.68	gms.
Sodium bicarbonate	0.44	gm.
Flavored Syrup		q. s.

naman siya. Natatatid kong pag gayon ang kaniyang ikinikilos ay nais na naman niyang maglambing sa akin, hindi lamang niya magawa pagka't hindi pa rin lubusang napapawi sa kaniyang isip ang malaking pagkagalit ko sa kaniya. Marahil ay may alinlangan pa ring nakapataw sa kaniyang puso.

Kay-laking katuwaan ang naghari sa akin nang muli kong masilayang masigla na naman si Brownie Ligtas na siya sa panganib, kaya sa bugso ng damdamin ay nayakap ko siya. Lalo pa siyang naging masigla at naglambing na tulad ng dati niyang ginagawa. Ngayon ay nalulugod na naman ako sa kaniya at kailan man marahil ay hindi na mauulit pa ang nangyaring pagmamalupit ko sa kaniya.

—Salamat po sa iyo, Diyos ko.... —ang aking nausal — O, Brownie, napakadakila mo! —lalo pang humigpit ang aking pagkakayakap sa kaniya.

Mula noon ay napamahal na muli sa akin si Brownie, ang aming aso na bagama't isang hayop ay may puso namang dakila! (X)

Nang Magdaan Ang Daluyong

(Karugtong ng nasa pah. 13)

Dumating na ang panahong dapat maalaman ng sansinukob, na nang sumuko ang ating hukbo sa Bataan at Corregidor, ang paglaban sa kaaway ay ginampanan ng bayan na rin — pakikilabang walang-kalatis at kaayusan sa pasimula, nguni't lumaki sa araw-araw at kumalat sa bawa't pulo, hanggang sa sumiklab sa isang lantad na pakikidigma sa kaaway.

Ang pakikibaka sa kaaway ay tunay na pakikidigma ng bayan, pagka't na sa likuran nito ang buong-pusong pag-alalay ng mga karaniwang tao. Mula sa abang magbubukid hanggang sa guro sa nayon, mula sa tanod na kusang-loob hanggang sa mga kaanib na babae ng mga pulutong ng katulunging paglilingkod, mula sa tapat na pinunong pampook hanggang sa taong-nayon, ang bawa't isa at silang lahat ay nakatulong sa banal na pagpupunyagi sa ikalalaya.

Nalalaman ng mga "guerilla" na kung hindi sa tulong ng bayan ay hindi sila makagigitaw. Buo-buong mga bayan at nayon ang nagmatigas sa higanti ng kaaway upang mahadlangan ang pananakop na hayagang kinapopootan at nagkaloob ng tulong sa mga kilusang lihim. Dahil diyan ay napag-itingan ang bayan ng galit ng mga hapon, na kailanma'y hindi nanunton sa mga palakad ng makatarungang pakikidigma. At ngayon ang kanyang gawi sa karaniwang mamamayan ay lalong naging malupit at mabangis dahil sa pagkabigong matamo ang tulong ng bayan. Dahil nga rito ay lubhang kailangan na ang pakikibaka sa kanya'y maging madalian at walang-humpay na ipagpatuloy, nang ang pagnihirap ng sambayanan ay huwag humaba at mailigtas naman ang mahahalagang buhay pang nalalabi.

Habang sinisimulan kong gampanan ang madlang gawaing pambayan ng pamahalaan ng Commonwealth sa ating bansa, ay di-maaaring huwag akong humintong sandali nang buong kababaang-loob upang humingi ng patnubay at alalay sa harap ng mga larawan nina Rizal, dahil sa kanyang kagitingan, Andres Bonifacio, dahil sa kanyang di-mapasusukong katapangan, Apolinario Mabini, dahil sa kanyang malawak na pangitain sa pagkamakabayan, at Manuel L. Quezon dahil sa kanyang pagkamatapat sa usapin ng kalayaan.

Upang huwag maaksaya ang panahon sa lubusang pagkabalik ng Commonwealth ng Pilipinas, ang kanyang mga sangay sa Pagpapaganap at Panghukuman ay agad itatatag na madalian at ngayo'y tinatawag ko ang lahat ng mga halal na kagawad ng ating Kongreso na nanatiling matatag sa kanilang katapatan sa ating pamahalaan sa panahon ng pagsakop ng kaaway, upang dumalo sa pagpupulong sa Maynilá sa lalong maagang panahong ipahihintulot ng kalagayan, sa muling pagbubukas ng sangay na Tagapagbatas.

Lubos kong nababatid na ang mga suliraning may malalaking kabuluhang pambansa ay dapat harapin agad. Ang muling pagpapairal ng batas at kaayusan sa mga pook na nailigtas na, ang panibagong pagbubukas sa mga páaralan, ng pagbabagongtatag ng pamahalaan, maging pambansa at pampook, ay kabilang sa mga maseselang na suliraning sumipot sa panahon ng pagsakop ng kaaway. Umuulos sa mga suliraning ito ang ukol sa pagsaklolo at pagbabagongbuhay, na ang pangangailangang harapin agad, ay di na dapat ulitin.

Ang digmang ito'y nagbunga hindi lamang ng di-masusukat na dalita at pagtitiis sa karaniwáng tao; nagbunga rin ng sukdulang pagkasira at kapinsalaan sa kabuhayan at ikinabagsak pa ng pananalapi ng bansa sa kanyang kabuuan. Ang mga kabukiran at mga hanap-buhay ay dapat ayusing muli; ang mga banko at samahan sa pagpapautang ay mabuksang panibago; ang mga lansangan at tulay ay maisaayos; ang mga paaralan at mga pagamutan ay muling matayo; ang mga nawasak at nasirang ariarian, maging pambayan o sa sari-sarili ay kailangang gawing muli o pagkalooban ng bayad pinsala. Ang makatwirang paghahabol ng isang abang manggagawa at ng isang maliit na magsasakang nawalan ng kanyang bugtong na hayop na pansaka at munting kubo, ay dapat ipagpaunang harapin.

Kaya upang maharap na kagyat at madalian ang patung-patong na mga gawaing ito, ay kakatulungin ko hindi lamang ang lahat ng may subok na kakayahan at katapatan kundi gayon din yaong mga pinagtiwaláán ng bayan. Sa Leyte bilang pagkilala sa mga "guerilla," na buong katapangang nakipaglaban sa mga hapon, ay hinirang ko si Koronel Ruperto Kangleon, na pansamantalang gobernador ng lalawigan. Ngayon ay ikinatutuwa kong ipahayag, na bilang parangal sa mga pangkat na pambayan ng ating bansa na walang takot at matatag na nakibaka sa kaaway, ay pinili ko si Gobernador Tomas Confesor na pangunang Kagawad ng aking Gabinete at hinirang ko siyang Kalihim Panlooob at siya ring mangangasiwá sa pagbabagongtatag ng Lunsod ng Maynila.

Ang ating kasarinlan ay isang suliraning lutas na. Ang limampung taong walang-humpay nating pagpupunyagi, sa kapayapaan at sa digmaan, ay natapos sa isang tiyak at matagumpay na wakas. Ang ating Pamahalaan, noong nakikisuno, ay kinikilalang nag-aangkin ng mga katangian ng isang bansang nagsasarili. Siya'y Kagawad ng mga Bansang Magkakaanib. Pinangakuan tayo ng Pangulong Roosevelt na pagkarakang mapabalik ang dating takbo ng mga bagay-bagay at napairal ang batas at kaayusan at naibalik na rin ang mga kapalakarang nakasalig sa pagkakapantay, ay ipagkakaloob ang ating kahilingan sa pagpapaaga ng araw ng kasarinlan. Inaasahan ko na ito'y maisasagawa sa ika-13 ng Agosto ng 1945, ika-47 kaarawan ng pagpasok ng mga hukbong amerikano sa Maynila. Kaya ang Araw ng Pagsakop ay magiging Araw ng Pagsasarili ng Pilipinas.

Ang paglunas sa kalubhaan ng ating mga bagong suliranin ay humihingi ng sama-samang pagmamasakit ng lahat na mamamayan. Iyan ay hindi maisasagawang mag-isa ng pamahalaan. Kailangan ang pag-alalay ng bayan — ng bayang nagkakaisa Higit kailanman, ang pamahálaán ay nangángailangan ng pinagisang alalay ng bayan upang matagumpay na magampanan ang kanyang napakalaking gawain. Hindi sa paglikha ng mga sigalot at alitan, hindi sa bisa ng pamamaslang o katampalasanan mapaglilingkuran natin ang kapakanan ng Bansa. Sadyang magiging kalungkut-lungkot kung sa huling yugtong ito ng ating napakaselang na pakikitunggali ukol sa ating pagkabansa, ay magkakalaban-laban. Tumanggap na tayo ng sapat na kasawiang palad at pagtitiis sa digmááng ito; hindi na tayo makakakaya pa. Ang pagbulusok natin sa bangin ng pagkakahati ay isang pagpapatiwakal.

Dahil dito, bilang puno ng pamahalang naaalinsunod sa batas, ako ay nananawagán sa inyo mga kababayan ko, upang tayo'y manatiling nagkakaisa. Hinihiling ko sa inyo na limutin ang maliliit na pagkakaibayo sa pulitika, ilibing ang galit at samaan ng loob na nilikha ng labanan, sundin ang atas ng batas, ng katarungan at katwiran at alalahanin na tayong lahat ay nabubuhay sa isang bansa lamang, ang ating minamahal na Pilipinas. Kung nagkakaisa tayo ay maipagpapatuloy ang mabisang pagtulong sa matagumpay na pagtataguyod ng digma at ng muling pagtatayo ng ating bansa. Kung nagkakaisa ay madali nating matatamo ang ganap na pagkabalik sa mga pamamaraang makabatas ng ating pamahalaan, na sinira ng kaaway. Kung nagkakaisa at matalik na tumutulong sa Estados Unidos, ay makakamtam natin, at ng ating mga anak ang lahat ng biyaya ng Pagkakapantay, ng kalayaán at ng kaligtasan, na pinagsumakitan natin ng napakalaki sa napakalaki rin namang pakikidigma laban sa mabangis na hukbo ng kalupitan at paniniil."

Matibay pa sa isang kasunduan, sa tunay na sanduguang ito ng dalawang bansang nagkakaisa sa mga dahilan ng ipinagsasama, ang kanilang tinutungo'y makikitang maliwanag. Hindi na kailangang pagsulatan pa; ang kanilang pagtalaga sa ipaghahari ng Pagkakapantay ay ipinagiging Taliba nila, sa dulong Silangan, ngayon at sa hinaharap, ng pagsasamang walang lamangan ng mga bansa at pananatili ng kalayaan at ng katarungan. Gayon ang ibinabansag ng naglalakasang putok ng malalaking kanyon, na patuloy pa ng pagpaparusa sa kaaway. Ito'y nagsisimula na ng pagtatago sa madidilim na yungib ng malalayong kabundukan at ang mga huling kilos ay ibinabagay sa talaga niyang uri. Sa hinaharap pang mga araw ay hindi na isang maayos na hukbo ang patuloy na kakalabanin ng mga dumating na kaibigan: tiwa-tiwalag na pulutong na lamang ng mga tulisan na dapat labasin nang buong bayan upang malipol.

Maynila, Pilipinas, Marso 3, 1945.

Mga Moda Ng Damit

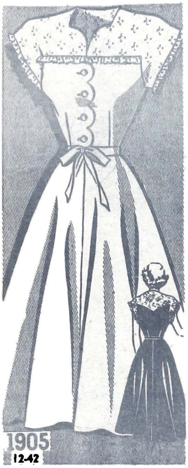

E.C.A.

KALENDARYO NG MAGSASAKA

Inilalathala ng "Bagong Buhay" at ng Pangasiwaan sa Pagtutulungang Pangkabuhayan ng E.U. ukol sa kagalingan ng mga magsasaka sa Pilipinas.

PAGTATAGO NG PALAY

B. Ingatan ang inyong palay! Ingatan ang pagkasira nito, kalabanin ang maliliit na hayup.

8. ITAGO SA BANGAN ANG PALAY NG INYONG PAMILYA.

9. SA PAGTATAGO NG BINHI

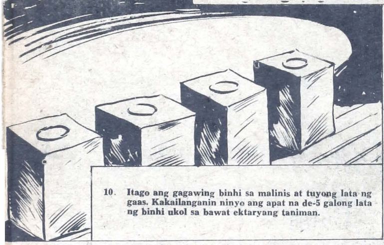

10. Itago ang gagawing binhi sa malinis at tuyong lata ng gaas. Kakailanganin ninyo ang apat na de-5 galong lata ng binhi ukol sa bawat ektaryang taniman.

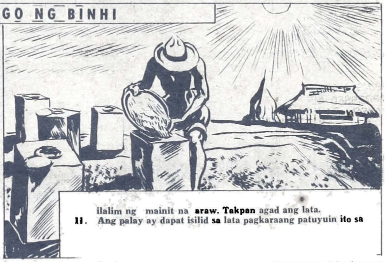

11. Ang palay ay dapat isilid sa lata pagkaraang patuyuin ito sa ilalim ng mainit na araw. Takpan agad ang lata.

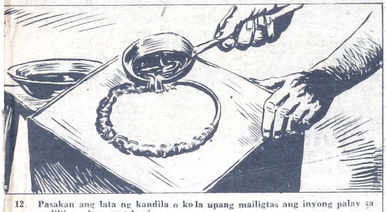

12. Pasakan ang lata ng kandila o kola upang mailigtas ang inyong palay sa maliliit na hayup at lamig.

13. INGATAN ANG INYONG PALAY. MAGBANAT KAYO NG BUTO AT MAGSUNOG NG BALAT UPANG MAPATUBO ANG INYONG PALAY. HUWAG BAYAANG MASIRA AT MAGKABUKBOK. HUWAG BAYAANG MAKAIN NG MALILIIT NA HAYUP O MGA IBON O MGA DAGA.

Mahigpit . . .

(Karugtong ng nasa pahina 12)

kung siya magaling na, kung inaakala mong ang maulap na langit sa kanyang buhay ay tuluyan nang naparam, magbalik ka sa akin, mahal ko, at ako'y laging maghihintay sa iyo...

Mahigpit na yakap ang isinukli ni Arturo pagkatapos sambitin ni Remy ang gayong mga kataga. Hindi niya napapansing may luha nang umagos sa kanyang pisngi dahil sa pasasalamat sa kadakilaan ng puso't kalooban ng asawa, nguni't...

Ang yakap na iyon ay naglubag. Hinawakan ni Arturo ang baba ng asawa at nakangiting nagwika ng:

—Remy, wala ka bang nababasa sa aking mga mata?

—Hindi kita maunawaan, Arturo.

—Maupo tayo, Remy, at pakinggan mo ang aking sasabihin.

Nang sila'y nakaupo na, muling narinig ni Remy ang ilang katok sa pintuan.

—May tao, Arturo, gayong hatinggabi na?

—Sandali lang at bubuksan ko ang pintuan.

Nang magbalik si Arturo, nasa kabahayan ay ang pumasok sa kahabayan ay ang dalawang matanda na naging panauhin nila nang gabi ring iyon.

—Remy, — ani Arturo, — sila ang magpapaliwanag sa iyo ng lahat.

—Remy, —anang matandang babae nang mapansing tila natitigilan ang babae,—kami ay mga kamag-anak ng iyong asawa na galing pa sa lalawigan. Ngayon lamang kami napaluwas at ngayon lamang namin nalaman na ang aming pamangking si Arturo ay may asawa na.

—Ang ibig po ba ninyong sabihin ay...

—Oo, Remy, —sabad ng matandang lalaki, —kami ay kinasabuwat lamang ni Arturo upang matupad ang kanyang isang mahigpit na pagsubok sa iyo. Wala siyang nakikilalang Dolores na katulad nang sinabi sa iyo.

—Nguni't ang kalapating puti?

Magkasabay na nagtawa ang tatlo. Pagkatapos, muling nangusap ang matandang babae.

—Kaming mag-asawa ang may dala ng kalapating puti na aming inihagis sa inyong durungawan.

Hindi na kumibo si Remy. Nagyuko na lamang siya ng ulo.

—Remy, —pukaw ni Arturo,— nagagalit ka ba?

Nagtaas ng mukha ang babae, at:

—Hindi, Arturo, naliligayahan ako sapagka't nakalagpas ako sa isa mong mahigpit na pagsubok...

At, pagkasabi nito, nagtindig si Remy at nilapitan ang dalawang matanda at humalik ng kamay.

—Remy, —anang matandang babae, —isa kang babaing karapat-dapat idambana sa puso ng isang lalaking tunay na nagmamahal sa iyo. Dakila ka, Remy! (X)

Ganyan Lamang . . .

(Karugtong ng nasa pahina 12)

na kapatid na iniwan niya sa Pilipinas sa tangkilik ng kanyang Tiyo Panyong. Nais sana niyang padalhan ng kaunting halaga nguni't minarapat niyang sumulat muna upang matiyak kung ito'y nasa dati pa ring tinitirhan.

Nang matanggap ni Mang Panyong ang liham ng pamangkin ay lalong nagsiklab ang kalooban ng matanda. Para sa kanya ay hindi sulat lamang ang kanyang hinihintay kundi salaping makatutulong sa kanilang paghihikahos. Sa ganito'y sumagot ang matanda sa sulat ng pamangkin. Mahahayap na salita ang kanyang ginamit upang ipadama kay Kadio ang kanyang mga panunumbat dahil sa maling palagay niya na si Kadio ay talagang walang utang na loob.

Si Kadio ay hindi nakahuma nang tanggapin ang liham. Nababag siya sa kanyang mga kapatid. Para niyang nakikinikinitang ang mga ito'y aping-api sa kanyang Tiyo Panyong. Para niyang naririnig na ang mga pag-alimurang tinatanggap ng mga ito ay yaong mga salitang siya rin niyang tinangap nang siya'y pinanghihinawaan na ng kanyang Tiyo Panyong. Sa ganitong guniguning naglaro sa isipan ni Kadio ay nagbago siya ng pasiya. Inisip niyang umuwi kaagad sa Pilipinas upang matangkilik ang kanyang mga kapatid.

Isang araw ay may nakatagpo si Kadio na isang Pilipinong nagtungo sa Lupain ng mga Dolyar upang mag-aral ng mga bagay-bagay ukol sa negosyo. Nang makilala nito si Kadio ay inalok kaagad ang binata upang magbalik sa Pilipinas at pangasiwaan ang kanyang malalaking sine sa Maynila. Ayon sa kanilang pinag-usapan, si Kadio ay pasasahurin ng isang libong piso isang buwan at walang bayad na gugol sa pasahe ng pagbalik sa lupang tinubuan. Nagalak na tinanggap ni Kadio ang alok sa kanya kaya't matapos maihanda ang lahat ng kailangan ay nagpaalam siya kay Ten. Hemann upang bumalik na sa Dulong Silangan. Ang lungkot ng kanyang tagatangkilik ay gayon na lamang subali't wala itong nagawa pagka't talos nitong si Kadio ay mayroon pang maliliit na kapatid na dapat tangkilikin.

Nang dumating si Kadio sa Pilipinas ay una niyang tinungo ang tahanan ng kanyang Tiyo Panyong, subali't gaanong pagkabigla ang tinamo ng binata nang maalamang ang kanyang dalawang kapatid ay matagal nang wala dito at sa ibang tao na naninirahan. Ibig-ibig na ni Kadiong talampakin ang kanyang Tiyo Panyong subali't nakuha pa rin niyang magpakahinahon. Nagpaalam siyang mabanayad at hinanap ang kanyang mga kapatid. Salamat naman at nasumpungan niya ang mga ito.

Panatag na si Kadio sa kanyang hanap-buhay. Malaking halaga ang ipinasahod sa kanya. Ang magandang anak ng may-ari ng mga sineng kanyang pinangangasiwaan ay siya niyang nakaisangpalad kaya't ang kanilang kabuhayan ay lalong umunlad.

Isang araw ay dumalaw si Kadio sa kanyang Tiyo Panyong na sakyan. Kagaya ng kanyang nalulan ng kanyang magarang sakaugalian ay humalik siya rito ng kamay. Sa simula'y ayaw ilabot ng matanda ag kanyang kamay upang igawad kay Kadio ang kanyang bendisyon, subali't maagap si Kadio. Walang nagawa ang matanda kundi pagpalain ang pamangkin na gayong nababatid niyang nagkakamal na ng salapi ay di rin nagbabago sa kanya.

—Kadio, — anang matanda, — patawarin mo ako, anak, sa aking naging kalupitan magkakapatid.

—Tiyo, wala kayong ihingi ng tawad. Ako p dapat magpasalamat pangyayari pagka't ku hindi tinikis ng palad na ako nagtagumpay, -- pa bigay katwiran ni Kadio sa kanyang Tiyo Panyong.

—Ay, Kadio,—buntong-hininga ng matanda, — talagang GANYAN LAMANG ANG BUHAY!

Sa amuki na rin ni Kadio ay kinupkop nilang mag-asawa ang kanilang Tiyo Panyong at ang mga anak nito'y pinapag-aral pa nila. A, ang buhay nga naman ng tao! (X)

Mga Magsasaka:

May SULIRANIN Ba Kayo?

Huwag kayong mabahala . . . kung mayroon kayong mga suliranin o anumang bagay na nais malaman tungkol sa pagsasaka, pagbaka sa mga hayop na sumisira sa tanim, wastong pag-aalaga ng mga halaman at iba pang mahahalagang bagay ukol sa pagbubukid... subaybayan lamang ang lingguhang lathala sa Magasin ng Bagong Buhay at matutumpak ang inyong mga hakbang.

Ang pitak sa Magasin ng Bagong Buhay ukol sa pagsasaka ay inihahandog sa inyo sa pagt utulungan ng

E.C.A. at Bagong Buhay